

“O INGLÉS”

Eu quixen asasinar un inglés, por patriotismo.

O caso aconteceu na Pampa Central da República Arxentina e no tempo da guerra de Cuba.

Era eu daquela un melado rapaz de doce anos, apouvigado pola morriña das paisaxes nativas, acabadas de deixar, e pola tristura dos campos en que me vin forzado a vivir.

As lendas e contos aprendidos na lareira paisana dos meus avós avivaran a miña imaxinación e déranlle azos á miña credulidade, de tal xeito que non soamente lles daba creto a todas as baballadas dos nosos periódicos, senón que as súas informacións parecíanme ruíns e cativas. Eu era, pois, un gran patriota belicoso, porque tamén a miña patria era grande e forte, como a dun inglés, como a dun alemán... A enxurrada patrioteira que levaba tantos e tantos emigrados á guerra de Cuba, levava tamén o meu pobre siso de neno.

Quizais o sangue mariñeiro dos meus devanceiros determinou en min aquela afervoadada preferencia polo noso poderío naval. E nas paredes da tenda do meu pai foron aparecendo, a maneira de carteis, os barcos da escuadra española, pintados da miña man.

Para representar mellor a fortaleza dos nosos navíos, sempre lles poñía dúas chemineas de máis, todas botando fume: un fume mouro, terriblemente tráxico. E logo, debaixo de cada barco, campaban letreiros fachendosos, ditados pola fogaxe patrioteira: “Ai do que se poñía diante”. “Non hai quen poida”. “Para todos vós abonda un de nós”...

O inglés Don Guillermo viaxaba sempre con dous gauchos e moitos cabalos. Cada vez que baixaba das súas terras de Río Negro durmía na nosa casa. Era home de maneiras pouco fidalgas, e no cinto de coiro lucíalle sempre un revólver con mango de nácara: argumento terrible naquelas terras.

Cando Don Guillermo reparou nos meus debuxos, esmendrelouse de risa, e entón correspondín a tal ofensa con ditos alporizados que aumentaron a súa ledicia. Cómpre dicirvos que eu era de madeira de heroe ou de mártir, e para servir a miña patria tanto me daba matar coma morrer; mais o inglés —humor de lima xorda— turrábame polo xenio, volvíame tolo de carraxe, e despois burlábase dos meus deostos. Quen puidera facerlle comer aquel revólver de mango de nácara! Quen puidera ollalo morto, aberto en canal e pendurado!

Cantas veces pasou por alí Don Guillermo, tantas veces me fixo adoeecer de carraxe; mais eu sabía que o triunfo da escuadra española daríame forzas dabondo para esmagar a fachenda daquel inglés nifroso.

Tamén adoitaba durmir na nosa casa un andaluz garuleiro, tan patriota coma min. O andaluz sabía sempre moito máis do que contaban os periódicos, e as súas trapalladas eran despois as armas con que eu combatía o inglés. Un día bisbome que estaban arrombando o submarino Peral; pero que o Goberno non quería que se soubese.

Eu xurei gardar o segredo, e non puideron cumprir o xuramento. O inglés tanto me fixo enfadar, burlándose dos nosos barcos, que nun lampo de xenio descubrín todo:

- Pois eu dígolle que xa se poden poñer en contra de nós todas as escuadras do mundo xuntas, porque... porque estamos arrombando o submarino Peral.

O desastre de Santiago de Cuba derrubou as miñas ilusións, e non sería doado describir agora o infindo desespero en que me vin asolagado. Por aqueles días pasou o inglés, e doído quizais da miña tristura xa non se burlou dos meus barcos; pero feríume con estas palabras sarcásticas:

- Agora tendes a escuadra submarina máis grande do mundo...

Endexamais dixera Don Guillermo semellante cousa, pois no mesmo intre decidín asasinalo. A onda rubia non deixaba acougar a miña imaxinación, e por adiantado gorentei as regalías do crime. Nada podía arredarme de luxar as mans: era en ben da miña patria, asoballada pola desgraza.

Ouh, o plan criminal era do demo! No fío das dúas da noite entraría de esguello no apousento do meu amigo. Andando amodiño, no bico dos pés, chegaría cabo do leite 7 e de súpeto, zas!, espetaríalle un coitelo na gorxa. Eu vía saír o sangue do inglés, a cachón; eu ollei como espernexaba para morrer, e nin o máis lene remorse abalou a miña conciencia.

Aquela noite deiteime cos ollos ben abertos, apreixando na man o coitelo de matar os carneiros. O reloxo do comercio tardou tanto en dar as dúas que fun vencido polo sono...

Cando espertei batía o sol no lombo da pampa. O inglés salvárase de milagre.

Retrincos. Rianxo, 1914